

Mürüvvet ULUSOY DENİZ

KPP208 Süs Bitkileri Yetiştiriciliği II
2 (teorik saat)+ 2 (uygulama saat)
(3 Ulusal Kredili, 3 AKTS)

I. Hafta ders içeriği

Örtüaltı Yetiştiriciliğinin Tanımı

Örtüaltı Yetiştiriciliğinin Tarihçesi

- **TANIMI:**
- Örtüaltı yetiştiriciliği çevre koşullarının olumsuz etkilerini kısmen veya tamamen ortadan kaldırarak bitkisel üretim yapmaya yarayan alçak veya yüksek sistemler olarak tanımlanabilir.

TARİHÇE

İnsanoğlu ilk çağlardan beri çevresindeki estetik değeri taşıyan doğal elemanlara ilgi göstermiş, onlardan etkilenmiş, yakın çevresinde bulundurmaya ve onları kullanmaya çalışmıştır. Bu nedenle süs bitkilerin tarımsal amaçlı kültüre yeni değildir (Hetwood, 2003). M.Ö.2100 yıllarında bazı yabancı kasımpatı formları kültüre alınmış ve bir süre yetiştiricileri önemli gelirler elde etmişlerdir. Tarihsel süreç içinde bitkilerin süs amaçlı kullanımlarına iz ve işaretleri Mezopotamya, Mısır, Roma, Maya, İslam, Türk-İslam, Rönesans, Yeni ve Yakın Çağ uygarlıklarının tümünde görmek mümkündür.

TARİHÇE

İnsanoğlu ilk çağlardan beri çevresindeki estetik değeri taşıyan doğal elemanlara ilgi göstermiş, onlardan etkilenmiş, yakın çevresinde bulundurmaya ve onları kullanmaya çalışmıştır. Bu nedenle süs bitkilerin tarımsal amaçlı kültüre yeni değildir (Hetwood, 2003). M.Ö.2100 yıllarında bazı yabancı kasımpatı formları kültüre alınmış ve bir süre yetiştiricileri önemli gelirler elde etmişlerdir. Tarihsel süreç içinde bitkilerin süs amaçlı kullanımlarına iz ve işaretleri Mezopotamya, Mısır, Roma, Maya, İslam, Türk-İslam, Rönesans, Yeni ve Yakın Çağ uygarlıklarının tümünde görmek mümkündür.

TARİHÇE

- Örtüaltı yetiştiriciliğinin beşiği Avrupa olarak gösterilir. Çok eski zamanlardan beri, sıcak bölgelerde yetişen meyve ve sebzeleri Avrupa'nın soğuk bölgelerinde yetiştirme tutkusu, ilk olarak örtüaltı sebzeciliğini ortaya çıkmasına neden olmuştur. Örtüaltında pazarlama olanakları daha yüksek olan sebze ile başlamıştır. Diğer bitki türlerinin yetiştiriciliği önem kazanmaya başlamıştır.

TARİHÇE

- DİLLİNGEN (1956), Romalılar devrinde, İtalya'da halkın yamaçlarda, çukurlar içinde ve bazen bu çukurların üzerini şeffaf maddelerle kapatarak sebze yetiştirdiklerinden söz eder. Avrupa'da evlerin güneye bakan yönlerinin camla örtülmesiyle gelişmeyi sürdürmüştür.

TARİHÇE

- Serada sebze yetiştiriciliğinin ilk adımları olan bu buluşlar en önemli gelişmesinin İngiltere’de tamamlamıştır. Çünkü İngilizler sıcak bölge bitkileri olan üzüm, narenciye, çilek vb. bitkileri memleketlerinde yetiştirmek istemişlerdir. Böylece bu bitkilerin isteği olan yüksek sıcaklığı temin için, onları önce binaların kuytu yönlerine dikmişler, daha sonra önlerine camlı çerçeveler de koyarak daha kuytu ve daha düzenli iklim koşullarında yetiştirme özeni göstermişlerdir (WRIGHT 1955).

TARİHÇE

- İngiltere'yi takiben aynı çalışmalara Hollanda, Danimarka, Almanya, Belçika'da başlanmıştır. Bu memleketlerde sadece üzüm, narenciye yetiştirmek düşünülmemiş, bunların yanına çeşitli çiçekler ve sebzeler de eklenmiştir.

Mürüvvet ULLSÖY DENİZ

TARİHÇE

- 16 ve 17ci yüzyıllarda, sıcak bölge bitkilerinin yaz aylarında yetiştirilmesi için etrafı duvarlarla çevrili, cam pencereleri olan özel evler inşa edilmiştir. Yalnız bu ilk evlerde ışık miktarı az olması, camlı pencere sayısının çoğaltılması gereğini ortaya çıkarmıştır.
- Bu evler yaz aylarında kullanıldıklarından, ancak soğuk günlerde ısıtma düşünülmüştür. Duvarlar içine yapılan ocaklarda ateş yakılarak sıcaklık temin edilmiş ve ilk ısıtma tekniği böylece başlamıştır.

TARİHÇE

Çiçek ve sebzelerin bu evlerde yetiştirilmesi ve ertesi sene ekilebilmesi için bazı sebze ve çiçeklerin yumru ve soğanlarının saklanması, bu amacı gerçekleştirmek üzere kış aylarında da bu evlerin kullanılması, sera yetiştiriciliğini esas amacına ulaştırmış ve yaz ayları yanında kış ayları yetiştiriciliği de başlamıştır. Kış aylarında günlerin kısa olması ve havaların bulutlu bulunması, yazın daha fazla ışığa ve sıcaklığa gereksinme göstermiştir. Bitkileri soğuktan korumak amacı ile yapılan ışık geçirmez çatılar kaldırılarak, yerine çatısı ve yan duvarları tamamen camlı çerçevelerden oluşan evler inşa edilmiştir.

- Böylece bugün kullandığımız seralara benzer yapıtlar ortaya çıkmıştır. WRIGHT (1955), bu amaçla ilk ilkel serin 74 m genişlikte, 122 m uzunlukta ve 400 küçük portakal ağacını içine alacak şekilde Almanya'da Heidelberg'de kurulduğunu bildirmektedir. BAYRAKTAR (1964) ise Dünya'da modern manada ilk serin Amerika'da 18. yüzyılın sonlarına doğru inşa edildiğini kaydetmektedir.

- Böylece bugün kullandığımız seralara benzer yapıtlar ortaya çıkmıştır. WRIGHT (1955), bu amaçla ilk ilkel serin 74 m genişlikte, 122 m uzunlukta ve 400 küçük portakal ağacını içine alacak şekilde Almanya'da Heidelberg'de kurulduğunu bildirmektedir. BAYRAKTAR (1964) ise Dünya'da modern manada ilk serin Amerika'da 18. yüzyılın sonlarına doğru inşa edildiğini kaydetmektedir.

TARİHÇE

Böylece bugün kullandığımız seralara benzer yapıtlar ortaya çıkmıştır. WRIGHT (1955), bu amaçla ilk ilkel serin 74 m genişlikte, 122 m uzunlukta ve 400 küçük portakal ağacını içine alacak şekilde Almanya'da Heidelberg'de kurulduğunu bildirmektedir. BAYRAKTAR (1964) ise Dünya'da modern manada ilk serin Amerika'da 18. yüzyılın sonlarına doğru inşa edildiğini kaydetmektedir.

TARİHÇE

- Ticari olarak örtüaltı yetiştiriciliği 20. yüzyılın başlarında kuzey Avrupa ülkelerinde başlamış, ancak 2. Dünya Savaşı'ndan sonra gelişim göstermiştir. Seracılığımızdaki en önemli kilometre taşları, tarımda plastiğin kullanılmaya başlamasıdır (1960'lar). ısıtma maliyetlerinin yükselmesine neden olan petrol fiyatlarındaki yükselmeler (1970ler), sera örtü materyallerindeki gelişmeler (1980ler), sera yatırımlarına ve serada yetiştiriciliğe uygulanan %25'lik kaynak kullanımı ve destekleme fonu teşviki (1990-95), yüksek teknolojinin kullanıldığı modern seraların ve topraksız tarımın girişi (1990lar) ve sürdürülebilir üretim tekniklerinin ve danışmanlı/sertifikalı üretimin yaygınlaşmaya başlaması (2000ler) olarak sayılabilir (Tüzel ve ark., 2008).